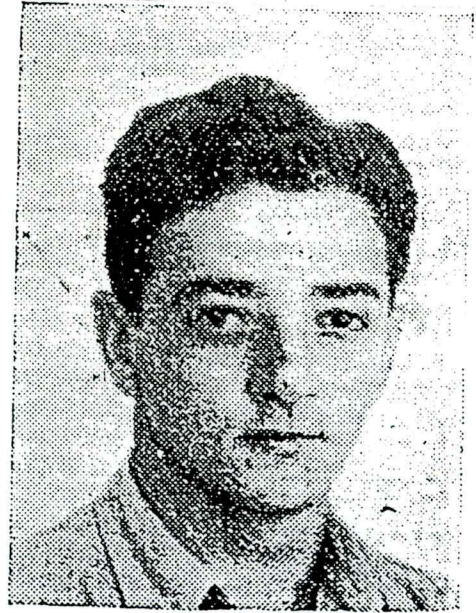

כהן צבי

בן יחזקאל וכתון. נולד ב־1922 בעיראק. למד ב"תלמוד-תורה" של הקהילה ובגימנסיה ואחר-כך עבד בפקידות. ב־1945 העפיל ארצה בדרך היבשה ונכנס להכשרה חקלאית בקיבוץ נען כדי להתנחל עם חבריו במשק חקלאי קיבוצי ולעבוד בחקלאות. משבאה אמו ארצה הוכרה לבקש לו עבודה מחוץ לקיבוץ כדי לפרנסה, ואחרי לבטים רבים מצא לו עבודה קבועה במחנה צבאי בריטי

ומחמת מעמסת העבודה ודאגות הפרנסה לא יכול להתמסר כחפצו להשתלמות נוספת.

במלחמת-השחרור הצטרף למגינים והשתתף בפעולות שונות. נפל ב־9.5.1948 בבית-וגן שבירושלים. היה קבור בסנהדריה. ביום ט' במרחשון תשי"ב (8.11.1951) הועבר למנוחות להר-הרצל בירושלים.

25 באפריל 1994

לכבוד
מר זאב בר
יו"ר ארגון יד לבנים
ירושלים

א.נ..

הנדון: צבי (גורג'י) כהן ז"ל

1. לפניתכם אנו מעבירים לכם סיפור קורות חייו של אחינו צבי ז"ל.
2. משום הנסיבות שבהן הסתלק צבי מעירק ועלה לארץ, לא נשתמרו בידינו תעודות כלשהן מתקופת חייו, פרט למספר תמונות עם בני משפחתו וחבריו להכשרה מקבוץ נען.
3. לידיעתכם בחודש ינואר 1990 העברנו, לפי בקשת ארגון חברי ההגנה בירושלים חומר דומה לחדר הזכרון שבבית ההגנה.
4. ברצוננו לברך אתכם על היוזמה בניהול מפעל ההנצחה של הנופלים.
5. אנא העבירו את פניותיכם בעתיד לאחיו יהודה כהן - רח' מוהליבר 28 חולון, (58354) טל: 03-5564021 או לאחותו רחל מאור, רח' רמת הגולן 46 א', רמת אשכול, ירושלים טל: 02-811855.
6. נודה לכם על אישור קבלת החומר.

בתודה ובברכה

רחל מאור

יהודה כהן

צבי (גורג'י) כהן ז"ל

פרטים כלליים

צבי ז"ל נולד בבגדד בשנת 1922. עלה לארץ בשנת 1945. שלוש שנים לאחר עלייתו לארץ נפל בירושלים במלחמת השחרור ב-ל' בניסן תש"ח (אפריל 1948). בן 26 היה במותו. נקבר בהר הרצל בירושלים.

צבי סיים בי"ס עממי בבגדד על שם "מנשה סאלח" שהיה שייך לקהילה היהודית. לאחר מכן סיים את השכלתו התיכונית בבית הספר הממשלתי על שם "שמש". עם סיום לימודיו התיכוניים החל לעבוד בחב' החשמל העירקית כדי לסייע בפרנסת המשפחה שנתימה מאב.

בני משפחה

האב - יחזקאל, נפטר² גיל צעיר בשנת 1941, בעקבות מחלה בעת שהותו בהודו בענייני מסחר ונקבר בכלכותה.
האם - יפה (כתון), נפטרה בירושלים בשנת 1983 כשהיתה בגיל 79.
אחות - בכירה מצבי, רחל מאור נשואה, אם לארבעה ילדים וסבתא למספר נכדים, מתגוררת בירושלים.
אח - צעיר מצבי, יהודה כהן נשוי ואב לשניים מתגורר בחולון.
סבא - מצד האב, דוד, עלה לארץ בשנת 1935 נפטר בירושלים בשנת 1949.

שני דודים ודודה אחת מצד האב עלו לארץ בשנת 1935, נפטרו בירושלים. הדוד הצעיר מבין השניים, רוק בשם שלמה (סלים) נפל במלחמת השחרור בירושלים בשכונת שייך ג'ראח ונקבר בהר הרצל.

סבתא וארבע דודות מצד אמא עלו לארץ בשנת 1951, נפטרו כולן וקבורות בת"א.

עליית בני המשפחה לארץ

אמו של צבי, יפה, אחותו רחל ואחיו יהודה עלו לארץ בצורה ליגלית בתחילת שנת 1944, דרך רבת עמון. צבי עצמו לא הורשה להצטרף למשפחה משום שהיה קרוב לגיל הגיוס לצבא עיראק. קצת למעלה משנה לאחר מכן בשנת 1945 צבי ברח

מעיראק והצטרף למשפחתו בירושלים. על תלאותיו ודרך בריחתו מעיראק יתוארו להלן:

עלייתו של צבי לארץ

בדידותו של צבי בעיראק בשל ניתוקו ממשפחתו וכן הרוח הציונית שהחלה לנשוב אצל צעירי הקהילה היהודית בעיראק, הביאוהו להחלטה שאין מקומו יותר בעיראק וכי עליו לברוח מעיראק ולהצטרף למשפחתו שהתגוררה בגבעת שאול בירושלים.

באותם ימים, מאז הפרעות שנעשו בקהילה היהודית בעיראק ביוני 1941, הלכו והתארגנו בבגדד ובערים אחרות תנועות מחתרתיות להגנה עצמית, לחינוך ציוני ולעליה לארץ ישראל.

תנועות אלה ברבות הימים סייעו רבות בהברחת צעירים יהודיים לארץ דרך איראן וכן דרך סוריה ולבנון. לשיא פעילותם הגיעו בהמרצת הקהילה היהודית לעלייה המונית לארץ בשנים 1950-1951. עם הקמת התנועות המחתרתיות (השורה ותנועת החלוץ) מצא צבי את דרכו לתנועות אלה בדומה לצעירים רבים אחרים.

לימים כאשר בני משפחתו עלו לארץ (1944) פנה לתנועת החלוץ וביקש את עזרתם להבריח אותו לארץ. על פרטי בריחתו והסיוע שקיבל מהתנועה כמסופר כאן:

מרדכי ביבי מהפעילים הבכירים של תנועות המחתרת בבגדד (לימים חבר כנסת) פעל באותה תקופה של יוני 1945 באזור העיר מוצול בעיראק, כדי לסייע ולכוון קבוצות בורחים מהתנועה באמצעות מבריחים כורדים וערבים מעיראק לגבולות ארץ ישראל.

בימים שבין 25-30 ביוני 1945 החלה להתארגן במוצול קבוצת בורחים נוספת מבגדד. מרדכי ביבי קיבץ את האנשים וכיוונם למקום מקלט בביתו של יהודי מקומי שהשתייך לתנועה אשר דאג לארחם ולהאכילם.

קבוצת הבורחים שצבי נמנה עליה מנתה תשעה אנשים. לאחר ארבעה ימי מנוחה והתארגנות יצאה הקבוצה לדרכה עם מבריח ממוצא כורדי מצפון עיראק. תשעת האנשים יצאו רכובים על גמלים וסוסים, לבושים מעל בגדיהם הרגילים את התלבושת הכורדית. דרכם הראשונה של הבורחים ארכה שבעה ימים עד שהגיעו לגבול סוריה, ההליכה נעשתה בלילות כאשר במשך היום הסתתרו ונחו. תוך כדי מסעם במדבריות עברו לחניות קצרות דרך שבטי בדוים עיראקים במסוה

של סטודנטים סורים שחזרו מביקור אצל קרוביהם בעיראק.

שבטי הבדויים שאצלם התארחו נהגו בהם יפה והגישו להם אכילה ושתייה. הדבר החשוב ביותר בחניות אלה היה להצטייד במים שהוא מצרך נדיר במדבריות. על גבול עיראק סוריה התארחו שוב אצל שבט בדוי אחר והמשיכו בדרכם לתוך סוריה.

בהגיעם לגבול סוריה לסביבת קמישלי בא לפוגשם יהודי ממוצא סורי בשם עזיז, שפעל באזור כנציג התנועה הציונית ואשר מתפקידו היה להגיש הסיוע הדרוש לבורחים. עזיז הוביל את הקבוצה לקמישלי לדירת מבטחים בקרבת בית כנסת יהודי, שהו שם 3 ימים למנוחה והתארגנות והמשיכו עם עזיז ברכבת מקמישלי לחלב. במהלך נסיעתם ברכבת, עזיז סיפק להם תעודות מזוייפות מעין לסה-פסה אם כי לא נזקקו להן.

בהגיעם לחלב המתינו להם שני נערים יהודים שהביאו עמם עגלות והובילו אותם לשכונה היהודית והוסתרו במרתף של אחד מבני הקהילה.

מחלב המשיכו במוניות לבירות. הנסיעה עברה ללא תקלות. בהגיעם לבירות נלקחו לבית של יהודי בשם אבו-עוף שהתגורר במרכז העיר. כאן לראשונה אנשי הקבוצה הרשו לעצמם לערוך כמה טיולים בעיר ללא חשש. בבירות נשאו שלושה ימים ויצאו להמשך דרכם באוטובוס לדמשק. לקראת מעבר הגבול מלבנון לסוריה התחלקו לשתי קבוצות כדי לא לעורר תשומת לב אנשי בקורת הגבולות.

בדמשק הלכו ונאספו בבית-הכנסת בעיר קבוצות של בורחים נוספים ומספרם הגיע ל-51 איש אשה וזקן. הקהילה היהודית דאגה לצרכיהם והם המתינו לשעת כושר להמשיך את דרכם לגבול ארץ-ישראל.

לאחר שבוע ימים של שהיה בבית הכנסת בדמשק הופנו כל הבורחים בקבוצות קטנות לעיירה סורית מרוחקת מגבול סוריה ארץ ישראל בשם ג'ובר. לפי מסורת יהודית עיירה זו הנה קדושה בעיני היהודים שכן קבור בה לפי המסורת אליהו הנביא.

לאחר זמן מה הגיעה לג'ובר מכונית צבאית עם נהג יהודי מהבריגדה, העמיס עליה את כל 51 היהודים ויצאו בדרכם לכוון הבניאס. לאחר שהמכונית הצבאית חצתה את הגבול הסורי ישראלי המתינו להם אנשי ההגנה והובילו את כל הקבוצה לקיבוץ דן.

כעבור שלושה ימים של שהיה בקיבוץ דן, הועברה הקבוצה לקיבוץ נען ונקלטה במסגרתם. זה היה בחודש יולי 1945 חודש ימים של תלאות וחציית מדבריות מיום יציאתם.

כעבור שנה מיום הגיעם לקיבוץ, ביולי 1946 עזבה הקבוצה את הקיבוץ והתפזרה לכוונים שונים. צבי (גורג'י) הלך להצטרף לבני משפחתו בירושלים בגבעת שאול ששם התגוררו גם הסבא הדודות והדודים.

זמן קצר לאחר הגיעו לירושלים התגייס צבי לארגון ההגנה (אין בידינו פרטים על התקופה הזו) ובפרוץ מלחמת השחרור נפל על משמרתו בירושלים בקרבת הר-הרצל ונקבר בחלקה הצבאית בהר-הרצל.

מלות הערכה לזכרו

עוד בבגדד כאשר ניתמה המשפחה מאב הרגיש צבי אחריות כבדה על כתפיו שצריך לסייע בפרנסת המשפחה. מסירותו ונאמנותו למשפחתו לא ידעה גבול.

אחיו יהודה זוכר אותו כאח אוהב ומסור מתווה דרך ומחנך. עבורו היה צבי ז"ל נושא להערכה ולהערצה. לימים זמן קצר לפני תחילת מלחמת השחרור כשנודע לצבי שאחיו יהודה נמנה על שורות הפלמ"ח במסגרת הכשרה בקיבוץ דפנה היה גאה מאד בו ובמעשה התנדבותו.

חבריו שהכירו אותו עוד בבגדד בתנועת החלוץ זוכרים אותו כחבר מסור ונאמן יוזם ודוחף לעלות לארץ ישראל.

חבריו מקיבוץ נען זוכרים אותו כאיש שאהב את עבודת האדמה והיה מלא התפעלות משיטת הקומונה הקיבוצית והמוטיבציה האידיאלוגית של חברי הקיבוץ. יחד עם זאת הם עמדו על מצוקתו למצבה הכלכלי של משפחתו בירושלים ובצורך להיות בקרבתם כדי לסייע בפרנסתה.

יהיה זכרו ברוך

אחותו רחל מאור
אחיו יהודה כהן

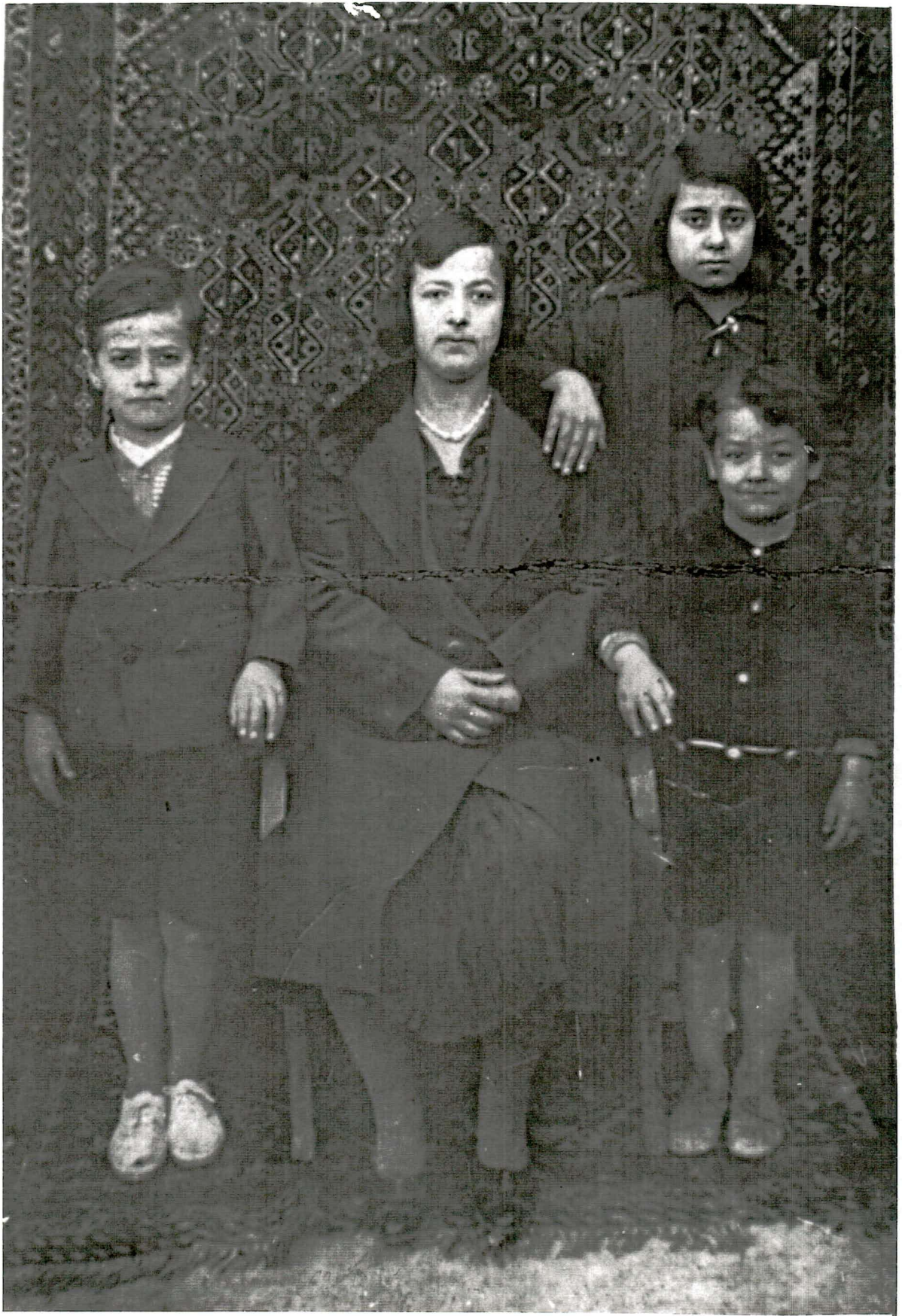
מֶרְסֵה (אֶלְוִין) כֹּהֵן
נִסְתָּלַם 28 יָנוּאַר 1942

1945 - JUN - 18 פארט - סאן דאניאל - סאן דאניאל - סאן דאניאל - סאן דאניאל - סאן דאניאל
↑

בן 15 (1945) 23
1945

צ'בי צ'ל עם אמא יפה (כטון) אהל בורה
רת ואחיו הצעיר יוליה אלנה 1933